

Motion till riksdagen

1988/89:Jo763

av Roland Larsson och Anna Wohlin-Andersson
(båda c)

Vättern

Vättern är i vår förorenade värld en alldeles unik tillgång. Trots den yttre påverkan som idag alla vatten utsättes för har Vättern hittills lyckats bibehålla sin förstklassiga vattenkvalitet och intressanta fauna och utgör en omistligt värdefull och skyddsvärd naturmiljö.

För ungefär 280 miljoner år sedan bildades genom förkastningsrörelser i berggrunden den gravsänka i vilken sjön ligger. Bildningssättet har skapat en mycket djup sjö, som på sitt djupaste ställe söder om Visingsö uppmätts till 128 m. Den höga vattenkvaliteten kan illustreras av att siktdjupet uppgår till ca 12 m, men har när det var som störst i mitten på 30-talet uppmätts till över 17 m.

Den höga vattenkvaliteten och det kalla vattnet har skapat förutsättningar för en mycket krävande fauna med inslag av sk glacialmarina relikter. I sjön finns minst 28 fiskarter, varav Vätternrödingen är den mest kända. Där finns också öring, sik, siklöja, nors, hornsimpa, fem arter kräftdjur och en fiskparasit. Vättern och dess utflöde genom Motala ström är dessutom dricksvattentäkt för flera hundratusen människor. Det sammanlagda uttaget för kommunal och industriell vattenförsörjning har beräknats att vid sekelskiftet uppgå till minst 180 m³.

Det råder således inget tvivel om att Vättern är av ett oskattbart nationellt intresse och därför i avvaktan på generella förbättringar av vår miljö, genom radikala selektiva skyddsåtgärder måste räddas undan förstörelse.

De tecken på försämringar av den fortfarande höga vattenkvaliteten som kan förmärkas talar för att detta måste ske snarast, eftersom erfarenheten visat att förstörelsen ofta går mycket fort när den väl börjat märkas. Vätternvattnet är utsatt för en rad olika föroreningskällor. Från industri och gruvverksamhet vid t ex Aspa bruk, Munksjön och Zinkgruvan (Åmmeberg), från luftutsläpp från bl a förbränningsanläggningar i omgivningarna, från jordbruket och kommunernas reningsverk etc.

För att man skall kunna sätta in konkreta åtgärder behöver ytterligare undersökningar göras. Man bör kartlägga tillförseln av olika föroreningar och vilka källor som kan finnas utöver de redan kända. Det är också viktigt att få klarlagt hur olika föroreningar transporteras och lagras i sjön. För det behövs resurser för kontinuerlig mätning och provtagning.

Med den kännedom som idag finns om vilka föroreningskällor Vättern är utsatt för är det angeläget att kraftfulla åtgärder sätts in mot dessa omgä-

ende. Det finns enligt vår mening inte någon tid att förlora, och därför bör det som kan göras, göras redan nu.

I avvaktan på att de generella åtgärder som krävs för att förbättra miljön leder till resultat bör följande selektiva åtgärder vidtagas för att skydda Vättern:

- Utsläppen av klororganiska föreningar från Aspa bruk stoppas omedelbart.
- Nyetablering av vattenförorenande verksamhet vid Vättern förbjuds.
- De kommuner som släpper ut sitt avloppsvatten i Vättern och dess tillflöden åläggs att vidta åtgärder för att minska utsläppen av tungmetaller, kväve och nonylfenoler.
- Miljöfarliga transporter på vägarna utmed Vättern förbjuds.
- Begärda medel anslås till Kommittén för Vätterns vattenvård, för kontinuerlig provtagning och kartläggning av vilka näraliggande verksamheter som genom sina luftutsläpp förorenar Vättern samt jordbrukets påverkan.
- Med utgångspunkt från denna kartläggning bör en åtgärdsplan snarast upprättas i syfte att minska utsläppen.
- Förutsättningarna att omhänderta miljöpåverkande avfall som lagrats i sjön, t ex resterna från malmbrytningen vid Zinkgruvan, utredes.
- Statliga medel anslås för de åtgärdskostnader som industrin och kommunerna inte rimligen själva kan bära.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för skydd av Vättern.

Stockholm den 23 januari 1989

Roland Larsson (c)

Anna Wohlin-Andersson (c)

Mot. 1988/89
Jo763